תינוקת פרק עשירי נדה

כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו. וא"ת הא בכמה מקומות כתיב בלולה וימא שנה עליו הכתוב לעכב וי"ל דכולהו לריכי לגופייהו וקשה דיימא מדתנא בהו קרא בפרשת נשיאים תריסר זימני בלולה בשמן דמעכבא דהכי אמרינן בהקומץ רבה (מנחות יט:) דפריך לשמואל גבי מנחה דלא יליף דורות משעה דכתיב וימלא כפו ממנה לומר דשנה עליו הכתוב לעכב על מלא קומצו ופריך והא אמר שמואל מזרקות מקדשים את היבש דכתיב שיהיה מלאים סולת ומשני שאני התם דתנא בהו קרא תריסר זימני לעכב ויש לומר דשמא יש שום דרשא בשום מקום דבילה לא מעכבא וא"ת כיון דלא מעכבא היכא דאין ראוי לבילה נמי ליתכשר ויש לומר דסברא הוא דכיון דקפיד קרא לכתחלה לעשות המצוה בעינן שיהא ראוי לכך אע"פ שאינו מעכב דאם לא כן נתבטלה המצוה לגמרי שלא היה יכול לעשותה וכן בכמה מקומות כגון ביאת מים דכתיב כל בשרו וממעטים בית הסתרים ומ"מ בעינן ראוי לביאת מים בכל בשרו וכן בכמה דוכתי וגבי ערל ומומא דמשלחין קרבנן אף על פי שאינן ראויים לסמיכה [1] ולא מעכבין דהא רביהו קרא דמזבח ולא מנגעו וקרא בהבאת קרבן מיירי ואמאי הא לא מצי סמיך ובפרק כל מצוי דפסולי המוקדשין (זבחים לג.) דתקף לסמיכה שחיטה דאוריתא ואע"ג דלא טהר מנגעו משלח קרבן זיבה וא"ת אמאי לא בעינן ביאת מים לכתחילה בבית הסתרים כמו בילה וקריאה בחליצה וב"ל דא"א כ"ש יום מ' לזכר: **אשה לא תחוף אלא בחמין ואפי' בחמי חמין אבל בקרירי לא.** ובפר"ח גרס בחמי חמה. פי' אסור לחוף. ובפרק כל שעה אמרינן לא תלוש בחמין ולא בחמי חמה אלמא מדמי חמי חמה לחמין. ומיהו לא קשה לפר"ח דגבי חימרן בחמין כל דהו מתחמין: **דאמר ר' זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו.** האי מילתא דר' זירא בפ' המנחות והנסכים גבי הא דתנן הרי עלי למנחה של ס"א עשרונים מביא ששים בכלי אחד ועשרון אחד בכלי אחר. ומפרש טעמא משום דששים נבללין ששים ואחד אין נבללין. ופריך כי אין נבללין מאי הוי והתנן אם לא בלל כשר א"ר זירא כל הראוי לבילה כו'. תימה מאי פריך נהי דבדיעבד אמרינן אם לא בלל כשר מ"מ לכתחילה צריך לבלול הלכך להביא בשני כלים. וי"ל משום ההוא גברא לקרבן גדול איכוון. ותנן הרי עלי להביא בכלי אחד והביא בשני כלים לא יצא. הלכך ס"ד דשפיר טפי להביא בכלי אחד אפי' בלא בלילה. ומשני דאפ"ה ראוי לבלילה בעינן: **אין בילה מעכבת.** והיינו טעמא משום דלא שנה הכתוב עליו לעכב אע"ג דגבי נשיאים כתיב תריסר זימני בלולה בשמן התם מעשה קא חשיב האיך עשו ולא לעיכובא איצטריך. ואע"ג דבהקומץ יליף דכלי מקדש אף מה שבתוכו מדכתיב שניהם מלאים סולת עיכובא לא יליף. ואע"ג דלא שנה קרא לעכב. מ"מ מיסתבר דראוי לבילה בעינן דכיון דהצריך הכתוב בלילה בסתמא צריך שיהא הקרבן ראוי למה שצוה הכתוב לעשות כן. וכן גבי קריאת חליצה אע"ג דלא מעכבא ראוי לקריאה בעינן כדאמרינן אלם ואלמת פסולין לפי שאינן באמר ואמרה. וכן גבי קריאת בכורים בעינן ראוי לקריאה בפ' המוכר את הספינה. ותי' אמאי לא בעינן הכא (ראוי) ביאת מים לכתחלה בבית הסתרים. וי"ל דשאני הכא דלא הזכיר ביאת מים בבית הסתרים כמו שהזכיר קריאה בחליצה ובכורים דורחץ את בשרו משמע מאבראי. ומ' ראוי לביאת מים בעינן כיון דלפעמים נכנס בו המים: **אינה צריכה לחוף ולטבול.** והא דאמרינן בפ"ק דחולין טבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ לא עלתה לו טבילה עד שיאמר ברי לי שלא היה עלי מקודם לכן. התם בשלא חפף סמוך לטבילה. או א"נ התם לטהרות והכא לבעלה. אע"ג דלקמן גר"ת ה"מ לטהרות היינו מכלי חרס ואילך. א"נ התם מיירי לטהרות ומשום דלא בעי חפיפה כלל הלכך צ"ל ברי לי. והכי אמרי' בירושלמי פ' כל שעה נדה חופפת וסורקת כהנת אינה חופפת וסורקת נדה כהנת חופפת וסורקת שלא תחלוץ בין נדה לנדה. ומפ' התם לפי שרגילה בטבילה לא החמירו להצריכה חפיפה רק לעיניני בעלמא. ר"ת מפרש דבחולין מיירי שנמצא דבר חוצץ על גופו דלא בעי חפיפה והכא בנמצא מסרקות גדולות. ומיהו בערוך פי' והלא יש לך עבדים הרבה. ויורות להחם חמין בלילה ולחוף וכן נהגו לחוף כל הגוף ומנהג כשר הוא: **איכא** ביניהו **בטוף לחפיפה טבילה.** פי' היכא דלא חפפה סמוך לבילה אבל לכ"ע בעינן חפיפה סמוך לטבילה לכתחלה: **סבר רב הונא למימר משום גזירת מרחצאות.** דלמא אתי למיטבל במים שאובין

עין משפט נר מצוה

כט א ב מיי' פ"ב מה' מקוואות הל' יח סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' קצו סעיף ב [וכרב אלפס שבועות רלט.]:
ל ג ד ה מיי' ש"ש פ"ח הל' י סמג שם טוש"ע שם סעי' ו [וסעי' טן] וסי' קלח סעי' כה [סעי' מנ] וסעיף מג וכסג"ה [וכרב אלפס שם]:
לא ו מיי' פי"ז מהל' מעשה הקרבנות הלכה ו:
לב ז מיי' פ"ב מהלכות מקוואות הל' יג סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' קלח סעיף כד:
לג ח ט מיי' שם הלכה ח ועיין בהגהות ובכ"מ סמג שם טוש"ע י"ד סי' קצו סעיף י:
לד י מיי' שם הל' טז טוש"ע שם סעיף ג וסעיף ח:
לה כ ל מ מיי' שם פ"ח הל' יא סמג שם טוש"ע י"ד סי' קלח סעיף ג:
לו נ מיי' שם טוש"ע שם סעיף נג וסעיף לד:

תוס' הרא"ש

קטנה ס"ל דא"א כ"ש יום מ' לזכר: **אשה לא תחוף אלא בחמין ואפי' בחמי חמין אבל בקרירי לא.** ובפר"ח גרס בחמי חמה. פי' אסור לחוף. ובפרק כל שעה אמרינן לא תלוש בחמין ולא בחמי חמה אלמא מדמי חמי חמה לחמין. ומיהו לא קשה לפר"ח דגבי חימרן בחמין כל דהו מתחמין: **דאמר ר' זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו.** האי מילתא דר' זירא בפ' המנחות והנסכים גבי הא דתנן הרי עלי למנחה של ס"א עשרונים מביא ששים בכלי אחד ועשרון אחד בכלי אחר. ומפרש טעמא משום דששים נבללין ששים ואחד אין נבללין. ופריך כי אין נבללין מאי הוי והתנן אם לא בלל כשר א"ר זירא כל הראוי לבילה כו'. תימה מאי פריך נהי דבדיעבד אמרינן אם לא בלל כשר מ"מ לכתחילה צריך לבלול הלכך צריך להביא בשני כלים. וי"ל משום ההוא גברא לקרבן גדול איכוון. ותנן הרי עלי להביא בכלי אחד והביא בשני כלים לא יצא. הלכך ס"ד דשפיר טפי להביא בכלי אחד אפי' בלא בלילה. ומשני דאפ"ה ראוי לבלילה בעינן: **אין בילה מעכבת.** והיינו טעמא משום דלא שנה הכתוב עליו לעכב אע"ג דגבי נשיאים כתיב תריסר זימני בלולה בשמן התם מעשה קא חשיב האיך עשו ולא לעיכובא איצטריך. ואע"ג דבהקומץ יליף דכלי מקדש אף מה שבתוכו מדכתיב שניהם מלאים סולת עיכובא לא יליף. ואע"ג דלא שנה קרא לעכב. מ"מ מיסתבר דראוי לבילה בעינן דכיון דהצריך הכתוב בלילה בסתמא צריך שיהא הקרבן ראוי למה שצוה הכתוב לעשות כן. וכן גבי קריאת חליצה אע"ג דלא מעכבא ראוי לקריאה בעינן כדאמרינן אלם ואלמת פסולין לפי שאינן באמר ואמרה. וכן גבי קריאת בכורים בעינן ראוי לקריאה בפ' המוכר את הספינה. ותי' אמאי לא בעינן הכא (ראוי) ביאת מים לכתחלה בבית הסתרים. וי"ל דשאני הכא דלא הזכיר ביאת מים בבית הסתרים כמו שהזכיר קריאה בחליצה ובכורים דורחץ את בשרו משמע מאבראי. ומ' ראוי לביאת מים בעינן כיון דלפעמים נכנס בו המים: **אינה צריכה לחוף ולטבול.** והא דאמרינן בפ"ק דחולין טבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ לא עלתה לו טבילה עד שיאמר ברי לי שלא היה עלי מקודם לכן. התם בשלא חפף סמוך לטבילה. או א"נ התם לטהרות והכא לבעלה. אע"ג דלקמן גר"ת ה"מ לטהרות היינו מכלי חרס ואילך. א"נ התם מיירי לטהרות ומשום דלא בעי חפיפה כלל הלכך וסורקת כהנת אינה חופפת וסורקת נדה כהנת חופפת וסורקת שלא תחלוץ בין נדה לנדה. ומפ' התם לפי שרגילה בטבילה לא החמירו להצריכה חפיפה רק לעיניני בעלמא. ר"ת מפרש דבחולין מיירי שנמצא דבר חוצץ על גופו דלא בעי חפיפה והכא בנמצא

---

[1] אלא תחוף לא בנתר ולא בחול בנתר משום דמקטף ובחול משום דמסריך ואמר אמימר משמיה דרבא [2] באשה לא תחוף אלא בחמין [3] אבל לא בצונן ואפילו בחמי חמה צונן מאי טעמא לא משום דקרירי [4] ומשרו מזייא ואמר רבא [5] לעולם ילמד אדם בתוך ביתו שתהא אשה מדיחה בית קמטיה במים א] מיתיבי [6] בית הקמטים ובית הסתרים אינן צריכין לביאת מים [7] נהי דביאת מים לא בעינן מקום הראוי לביאת מים בעינן כדר' זירא [8] דא"ר זירא [9] כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו ושאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו [10] אמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה בשפחתו של רבי שטבלה ועלתה ונמצא לה עצם חוצץ בין שיניה [11] והצריכה רבי טבילה אחרת ואמר רבא [12] טבלה ועלתה ונמצא עליה דבר חוצץ אם סמוך לחפיפה טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול ואם לאו צריכה לחוף ולטבול איכא דאמרי [13] אם באותו יום שחפפה טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול ואם לאו צריכה לחוף ולטבול מאי בינייהו איכא בינייהו [14] למסמך לחפיפה טבילה למיחף ביממא ולמטבל בליליא אמר רבא [15] אשה לא תעמוד על גבי כלי חרס ותטבול סבר רב כהנא למימר טעמא מאי משום גזירת מרחצאות הא על גבי סילתא שפיר דמי א"ל רב חנן מנהרדעא התם טעמא מאי [16] משום דבעית סילתא נמי [17] בעיתא אמר רב שמואל בר רב יצחק [18] אשה לא תטבול

בגמל

בחליצה ובביכורים וי"ל דאין סברא גבי טבילה שלא הקפידה תורה אלא שיטהר האדם ואין לומר דלכתחילה לגבי דכיון דבדיעבד טהור לכתחלה נמי לא בעי ותעלה לו טבילה אבל בילה ומקרא בכורים וחליצה מצות מינהו הלכך לכתחלה ליעבד וא"מ כיון דלכתחלה בעי' בילה בתמנחות (ד' יח:) גבי עיקר מילתיה דרבי זירא דקאמר מתנגד אדם מנחה של ס' עשרון ומביאה בכלי אחד מנחה של ס"א מביא ס' בכלי אחד ואחד בכלי אחד דקיים להו דס' נבללין וס"א אין נבללין ופריך וכי אין נבללין מאי הוי והא תנן אם לא בלל כשר ומשני א"ר זירא כל הראוי כו' ומאי פירכא כיון דלכתחילה מצות לבלול משום הכי מצות להביא בב' כלים קליים בה מצות בלילה ואומר ר"י כיון שנדר מנחה של ס"א אינו יוצא ידי נדרו אם לא יביא מנחה גדולה הלכך כיון דדיעבד כשר בלא בילה יש לו להביא בכלי אחד לקיום נדרו ואע"ג דגבי ב' עשרונים קאמר אם רוצה מביא בב' כלים מ"מ גבי ס"א מוכח מילתא דתכתיבן לקרבן גדול אי נמי מתנגד אדם מנחה אחת דאמרינן התם לעיל ומשום הכי לא בעי לפלוגינהו בשני כלים משום בילה איכוון דאיכוון מעכבת מיהו קשה דהך סוגיא דהתם לר"ש דאית ליה דס"א אינן נבללים ור"ש פליג [19] אדרבנן דקאמר הרי עלי מנחה להביא בכלי אחד והביא בב' כלים דלא יצא ודרו יצא וכיון דבדיעבד יצא בשני כלים שפיר אית ליה לפלוגינהו כדי לקיים מצות בלילה ואכתי קשה מאי פירכא וי"ל דמנחה של ס"א משמע יותר מנחה אחת ממנחה קבועה שהם אע"ג דפריש בהדיא בכלי אחד אי נמי הך פירכא דוכי אין נבללין מאי הוי לרבנן פריך ונאמר דאית ליה לההוא תנא טעמא דר"ש דס"א אין נבללים יפה: **אם** סמוך לחפיפה טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול. והא דאמר בפ"ק דחולין (דף י.) טבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ אפילו נתעסק בגאותו אמין כל היום כולו לא עלתה לו טבילה עד שיאמר ברי לי שלא היה עלי קודם לכן הם בשלא טבל סמוך לחפיפה אע"ג דהתם לא מפליג ועוד אומר ר"ת דהיינו דחולין לטהרות ומתמיהין טפי לאפילו טבל סמוך לחפיפה לא מועלת לו טבילה והכא איירי לבעלה והא דאמרינן בסוף שמעתין ולית הילכתא ככל הני שמעתתא כי איתמר הני לא טהרות לא קאי אכולהו מימרות דמכלי חרס ואילך ועוד אומר ר"י דאי הך דחולין מיירי לטהרות איכא לאוקמיה בשלא חפפה כלל כדאיתא בירושלמי דמסכת פסחים סוף פרק כל שעה נדה חופפת וסורקת וטובלת כהנת אינה חופפת וסורקת נדה כהנת חופפת וסורקת שלא תחלוץ בין נדה לנדה וטעמא מפרש התם לפי שהכנת תדירה בטבילה לא החמירו עליה וביעויי סגי לה ושוב פירש ר"ת דחפיפה לא שייכא אלא בראש והך דחולין איירי בשאר הגוף דליכא חפיפה וכן משמע לעיל דקאמר אשה לא תחוף אלא בחמין כו' וקאמר טעמא דמשרו מזיא ומדלא קאמר לא תחוף ראשה ש"מ דבכ"מ חפיפה שייך טעמא דמשרו מזיא דבמקום שער הוא ועוד מביא ר"י ראיה דאמרינן בפרק מרובה (ב"ק דף פב.) גבי שער תקנות דעזרא שתהא אשה חופפת וטובלת וסריך מדאורייתא הוא וכו' מאי איכו דאורייתא דילמא מיקטר ואתא איהו ותקן חפיפה ומדקאמר דילמא מיקטר שמע מינה דאיכא חפיפה בראש וכבמה מקומות החוכרה חפיפה אצל הראש אבל במחזור ה"ר שמריה מפרש בשם רש"י דבכל הגוף שייך חפיפה כדאמרינן בפ' כל כתבי (שבת דף קכ:) הרי שהיא שם כתוב על בשרו ה"ז לא יחוף ומיהו בכל הספרים ליכא אלא לא יחמן ולא יסוך ועוד מייתי ראיה מדמייתי לקמן (דף סז:) אההיא דאשה חופפת בלילה וטובלת בלילה מעובדא דהוה בי ריש גלותא ואמר לה עבדי חסדת דודי חסדת טשטוקי חסדת פי' עבדי חסדת להבית מיס לרחוץ כל הגוף דאיתו חפיפה הראש לא בעי כולי האי ומיהו לפירוש ר"ת אין ראיה שפירש עבדי חסדת להחם מיס להטיל לתוך מי הטבילה הצונין להחם וטשטוקי הוא טשטוקי דפיזא והוא כסא לישב עליו בבית המרחץ ורבינו סעדיה פירש טשטוקי מסרקות היינו לחוף הראש שיטרד חפיפה בגוף אלא לעיוני בעלמא כמו בראש מדאורייתא ואע"פ שאנו מדמין אין לעשות מעשה אלא צריך לאפוף כל הגוף וכן מנהג כל הנשים לרחוץ כל הגוף עכשיו. [ועי' תוס' ב"ק פ"ב. ד"ה ושתהלא]: **איכא** בינייהו **בטוך לחפיפה טבילה.** לא מייתי [20] הכא מידי בהלכתא סמוך לחפיפה טבילה אלא לענין לתלות אחר הטבילה אם נמצא עליה דבר חוצץ קאמר דפליגי אם צריך לענין זה סמוך לחפיפה טבילה: **על גבי כלי חרס. גרסי' דשייך בה גזירות מרחצאות דגרגלת להיות ומצוי אם כלי חרס לצורך חמין: אשה לא תטבול בגמל.** כתוב בספרים אע"ג דהשתא ליכא לימוד בדרבינו נפל ופירש"י בגמל מפני שהספינות רגילות להיות שם כל שעה מצוי שם טיט ואע"ג דהשתא ליכא עליה טיט לימוד בדרבינו בגאתה מן הים שכשהה רגליה במים ונפל ופי' נמי מפני ביומי תשרי דבסמוך מחלוקת מתחיהן מפני הטיט ולרבינו תם נראה כפירוש ר"ח לא תטבול בגמל כי בני אדם מצוין שם ובעיתא וממהרת מפני שבושה מבני אדם המצוין שם והוי דומיא דסילתא דהוי טעמא משום דבעיתא ופירש מפני מחלוקת כמין גדר בהר לגמיעות שלא ירחוה עוברין ושבין ול"ג הכא אע"ג דהשתא ליכא כו' עד בסמוך גבי נתנה תבשיל לבנה וטבלה לא עלתה לה טבילה אע"ג דהשתא ליכא לימוד בדרבינו נפל ומפרש ר"ת בשני דלתי"ן לשון נדיה ור"ח פי' לשון הומלקה ונפל בירילה ובערוך [21] פירש מפני משום לגיעות ור"ח פי' מקוואות ביומי ניסן משום דחיים לשאובין וכן פי' בערוך ותימה הוא מה שאיכה שייך וי"ל כי כמה לגיעות מושכין לתוך הנהרות שהם בכלים שחקקן ולבסוף קבנן אבל פירש"י עיקר דטובלים מקוה ואינם מטהרין אלא בשאובין ולא דרך זחילה ומשום מים חיים ליכא לפרושי כדפירש"י דתניא בתוספתא [22] חומר בזב מבזבה שהזב טעון מים חיים [כו']:

נתנה

מסורת הש"ס

[1] נ"ל בתחל גי' הערוך בערך עפר ה' וכ"ה בכ"מ ב"ש [וכרא"ש] פ"ב בשבועות וכן בטוש"ע וכ"כ הב"י דגרסי כל הפוסקים בתחלן, [2] [הכרא"ש מ' אשה לא תחוף אלא בחמין, בחמין ולא בצונן וכו' וכזה מוכן פירש"י ד"ה ואפילו, [3] נ"ל ולא מעבכבין ואמתי הא לא מצי סמיך וכפ' כל פסולי המוקדשין כו' שחיטה דאוריתא והא דכיהו קרא דמזבח ולא מנגעו וקרא בהבאת קרבן מיירי ואמ"נ לא בעינן טהר כו'. רש"ש ועיין בתוס' ר"פ כסוי דם וב' מצות אלינה, [4] נ"ל דפסולין, [5] [נמנתות דף קב ע"ב, [6] [ערך קף ג'], [7] [רא"ש חגיגה ופ"א הי"א דמגילה],

הגהות הב"ח

(א) נמ' לא תחוף אלא בחמין ואפילו בחמי חמה אבל לא בצונן כנ"ל: (ב) שם דקרירי משרו מזיא: (ג) רש"י ד"ה משרו מזיא: (ד) ד"ה סילתא וכו' ולא בסילתא במגילה נ"ב לא נמצא כן במגילה אלא בס' הכנ"י כדף קג ואולי רש"י היה גורס כך בס"פ דמגילה אלא בס' הכנ"י אינה מגדת ע"ש דייסיו מרדכי עלה אין אשה מתקנאת אלא בירק מכתבה: (ה) תוס' ד"ה אינה אינה וכו' לא מייתי נ"ב דאלא"ב קשיא דרבה דהכא נרבא דסוף שמעתתא דדרבה רבא אשה מן תוספתא כו':

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] נמ' מיתיבי בית הקמטים. נ"ב מקוואות פ"ח:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' הרא"ש (המשך)

בראשו דחפיפה לא שייך אלא בראש ובמקום השער וכן לא מצינן חפיפה בכל מקום בתלמוד אלא במקום שער בשמתפין לעיל אבל בקרירי לא משום דמשרו מזיא: לא תחוף בנתר דמיקטף. ובפ"ק דשבת גבי הלל שהיה חופף ראשו ובפ' חלק דהוה חפיף רישיה וכן נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק וכן גבי עיקר תקנת חפיפה דתקין עזרא בפ' מרובה פריך מדאורייתא היא דכתיב את כל בשרו שלא יהיה דבר חוצץ כו'. ומשני דאורייתא לעיוני דלמא מקטר. ועוורא תיקן חפיפה ולישנא דמיקטר לא שייך אלא גבי שער אבל שאר הגוף לא בעי הדחה כלל: מדקאמר שתהא אשה מדחה קמטיה מכלל דלשאר הגוף לא בעי הדחה דאי קמטיה לרבותא קאמר דאע"ג שאין צריך ביאת מים צריך הדחה וה"ה שאר הגוף. א"כ הו"ל למימר אפילו בית קמטיה. ורבינו שמעיה כתב בשם רש"י דחפיפה הוא בכל הגוף כדאמרינן בפרק כל כתבי מי שהיה לו שם כתוב על בשרו לא יחוף. והגיהא ליתא התם אלא [לא] יחמון ולא יסוך. ועוד הביא ראיה מההיא דפ"ב כתובות מישהא דחפיפותא קאמר מר. ואינה ראיה דמיירי בשמן שסכין לאדם שיש לו חטטין בראשו. ועוד הביא מדאמרינן לקמן בפיקרין עבדי חסדת טשטקי חסדת דודי חסדת. ואי לחפיפת הראש גרידא מה צריך כולי האי וגם זו אינה ראיה לפר"ח דמפרש דודי להחם חמין ולהטילן במי הטבילה אם יראה מן הצינה. ושטקי. פי' רב סעדיה מסרקות גדולות. ומיהו בערוך פי' והלא יש לך עבדים הרבה. ויורות להחם חמין בלילה ולחוף וכן נהגו לחוף כל הגוף ומנהג כשר הוא: **איכא** בינייהו **בטוף לחפיפה טבילה.** פי' היכא דלא חפפה סמוך לבילה אבל לכ"ע בעינן חפיפה סמוך לטבילה לכתחלה: **סבר רב הונא למימר משום גזירת מרחצאות.** דלמא אתי למיטבל במים שאובין

בגמ'. פור"ט מקום שהספינות נקבעות שמעלות טיט וחוזק: **ברדיוני נפל.** הטיט מעליה. ברדיוני מיי יודע לשונו וגרשה שהוא לשון שיכשוך שכשמשכה רגליה במים בגלתה נפל: **מקוואות בימי ימים.** מקוה מים מכונסין ואינן טובלות בנהר לפי שרבו המים בימות הגשמים מגשמים שנפלו וחיים שמא ירבו וטופין על הזוחלין. ותניא בתוספתא כהנים[1] (ג) מה מעין מטהר בזוחלין אף מקוה מטהר בזוחלין כלומר שמטבילין במכונסין דרך זחילתן קודם שנקוו ומהו במקוה ת"ל אף מעין[2] מעין מטהר בזוחלין והמקוה מטהר בנשבורן ומהו אשבורן דקוו וקיימי דאין מטבילין במכונסים אלא משנקוו למקוייהם ומהו מזחילתן ותנן במסכת מקוואות (פ"ה מ"ה) הזוחלין כמעין כלומר זוחלין שבנהרות כמעין והטופין כמקוה ומים הטופין מהנהרים הרי הן כמקוה ואין מטהרים בזחילה. הילכך בימי ניסן שנתרבה הנהר על ידי גשמים חיים שמא רבו וטופין שבו על חיים שבו ובטלו זוחלין ואין מטהרין את הטמא הטובל בהן דרך זחילה וכל הנהרות לעולם הן הולכים וזוחלים לפיכך עביד להו מקוה בנשבורן לטבול בתוכו. יש מפרשים דבעינן מים חיים לזבה ולזו מילתא היא דתניא בתוספתא[3] חומר בזב מבזבה שהזב טעון מים חיים כו':

ומפלי ביומי תשרי. שטובלין בנהר שהזוחלין מרובין אבל מפני חלישת הטיט נותן מחלצות בנהר שעוברות עליהן: **רבי.** פוינטור"ש: **רוסיגלפא.** פלומ"א. ודרכן של מטות של הקנים סב להעלות גלד: **פלגא יומי.** גלגן רך ומתובר והוי כגוף הבשר ולא חייני: **נפלוף.** קליד"א: **פורחות.** פותחת ועולמת תדיר בין כך ובין כך אינו חוזר לפי שפריחתה מעבירתו ואינו עב על גב העין ואין בו ממש. ל"א דומעות שהדמעה מלחלחת את הכחול ואינו חוזר: **פתחה עיניה ביותר.** הויא חציצה למעלה: **עלמה עיניה ביותר.** הויא חציצה למטה: **לא תטבול אלא בדרך גדילתה.** כלומר לא תדחק זרועותיה על בשרה ולא רגליה ושוקיה ואינו עב על גב העין ואין בו ממש. ל"א שנכסה וקמוט ואין מים בתין בו לא חיכפת לן ואינה צריכה לפשט את קמטיה וסתריה אלא כדרכן תמיד: **דתנן.** גבי ראיית נגעים שטיהר בהן הכתוב בית הספרים דכתיב (ויקרא יג) לכל מראה עיני הכהן ותנן הא"ש מראה נגעו לכהן כעודר וכמוסק זימים: **לעודר.** בבית השמי אין צריך להגביה זרועותיו יותר מדאי להראותו אלא כעודר שמגביה ואינו מתנס עצמו ומה שיוכל כהן לראות יראה ואם לא יוכל לראות טיהור ובבית הערוה ג"ל לכוף ולשוח יותר מדאי אלא כמוסק זימים אחר שנשרו מן האילן ומלקטן (ג) על הארץ: **והאשה נראית.** לכהן בנגעה: **לאורגת.** בבית השמי ואם בבית הערוה היא כופפת עצמה כמניקה את בנה: **נימא אחת.** מיהדקא שפיר וחוצלת שלש

נתנה תבשיל לבנה. בפירוש ר"ח כתוב עוד מימרא אחרת שאינה כתובה בספרים שלנו וזו היא מפשלת את בנה לאחוריה וטובלת לא עלתה לה טבילה ויש לפרש מפשלת את בנה לאחוריה והיא ערומה ולא היו בגדיה עליה וטבלה לא עלתה לה טבילה דחיישינן שמא הוה עליה דיוקא טיט וכיוצא בו ונדבק באמו וחוזר בטבילתה ולא יודעה לה אף על גב דחזיין לה שאמת דליכא מידי עליה חיישינן דלמא בעלייתה מן הטבילה נפל ברדיוני הוחלק ונפל דרך ירידה כפי' ר"ח ול"ל שהיתה מפשלת בנה אפי' לפני טבילתה בקמוך ולאו דוקא בטבילתה:

לפלוף שבעין לה אינו חוצץ יבש חוצץ. דדוקא שבמוך העין מפני שהלמעה שבעין מלחלחתו ואינו מניחתו להיות יבש אבל לפלוף חוץ לעין אפי' לח חוצץ והכי משמע במסכת מקוואות פ"ט (מ"ב) דגבי אלו חוצצין קתני לפלוף שחוץ לעין וגבי שאין חוצצין קתני לפלוף שבעין ולא מפליג בין לח ליבש אלא בין חוץ לעין לחוץ לעין והיינו בלח ליבש בעין נמי חוצץ ולאו שתתא הלפורן יבשה חוצץ והא דתנן התם במס' מקוואות גבי ואלו שאין חוצצין בטבילה לכלוכי לואה שעל הבשר ולואה שתתא הלפורן (ולפורן המדולדלת) מיירי בלח דומיא דלכלוכי לואה שעל הבשר דאי ביבש אמאי לא חייבי ועוד דלעיל גבי ואלו חוצצין קתני גלדי לואה שעל בשרה ובלק שתתא הלפורן: **פתחה עיניה ביותר או עצמה עיניה ביותר.** לכך יש ללמוד לכל אשה הטובלת אלא תטבול ותפתח עיניה ולא תעלים עיניה ביותר לפירש"י דלא גרסינן בסמוך דהני שמעתא לטהרות ולכל הפירושים צריך ללמדה לפתוח פיה שיהא רחוי לבילת מים כדאמרינן לעיל דכל בית הספרים בעינן שיהא רחוי לבילת מים ומייתי נמי משפחתו של רבי שטבלה ונמצא עלם בין שיניה והצריכה רבי טבילה אחרת ותנן נמי בהדיא במס' מקוואות בפ"ח (מ"ה) נדה שנתנה מעות בפיה ירדה וטבלה טהרה מטומאתה אבל טמאה אגב רוקה נתנה שער בפיה קפלה ידיה קמלה שפתותיה כחילו לא טבלה וגם צריך ללמדה להרחיק ירכותיה קלת כדאמרינן בסמוך לאורגת וכמניקה את בנה לענין הגבהת הדד קלת מעל החזה: **פתחה עיניה בו'.** אחר זה כתוב בפירוש רבינו חננאל ובמתקלת הספרים ולית הלכתא ככל הני שמעתתא דכי לימתר הני לטהרות אבל לבעלה טהורה כי הא דאמר ריש לקיש אשה לא תטבול אלא דרך גדילתה ובתוספתא אחת כתב רש"י דל"ג הדא דקאמר אבל לבעלה טהורה כי הא דאמר ר"ל מה ענין ר"ל להגך לעיל ועוד דכל הני שמעתתא דרב ודרב גידל ורמי בר חמא וכולן היו בבבל ולגורך מקומן היו צריכין וזהו דוחק דלבני מ"י היו מדברין ועוד דאמרו דשמואל דעבד לבנתיה מקוואות בבבל ועוד דכולהו בלשון נקבה נקטינהו אשה לא תעמוד על כלי חרס אשה לא תטבול בגמל נתנה תבשיל לבנה פתחה עיניה ולא לטהרות היה לא היה צריך להזכיר בכל פעם אשה ועוד דתניא בפרק המוכן (ויצמות דף מז: ופס) כל דבר שחוזר בטבילה חוזר בגר ובעבד משוחרר ובנדה והיינו נדה לבעלה דלא לטהרות ומאי שנא דנקט נדה ועוד דומיא דגר ועבד משוחרר דאיירי בטבילת איסור עכשיו בטבילת טומאה וטהרה חוזר והיתר וכן פרש"י בתוספתא דכל חומרות דהך שמעתתא נוהגות דרב גידל ורמי בר חמא וכולן אבל רבינו תם פירש שנראה בגירסת הספרים ואיתא נמי בפי' ר"ח הלכות גדולות ובהלכות סעדיה וכן צריך לחלק לעיל אמרינן דבית הספרים לא בעינ ביאת מים ובפ"ט דמס' מקוואות (מ"ב) גבי ואלו חוצצין בחלה ומתבשל בית הספרים שבאשה אלמנה בעינ ביאת מים אלא ודאי הכיא לטהרות ובשמעתין לבעלה והך דהחולץ לאייבי לבעלה ומה שהקשה מבית הספרים דשמעתין למתני' דמקוואות לא קשה מידי דבסיפא גבי ואלו שאין חוצצין קא חשיב בית הספרים שבאשה אלמנה בעינ ביאת מים אלא ודאי הכיא לטהרות ובשמעתין לבעלה והך דהחולץ לאייבי לבעלה ומה שהקשה מבית הספרים דשמעתין למתני' דמקוואות לא קשה מידי דבסיפא גבי ואלו שאין חוצצין קא חשיב בית הספרים שבאשה אלמנה בעינ ביאת מים אלא ודאי הכיא לטהרות ובשמעתין

משום סרך בתה. ליכא לפרושי דדוקא בנדה אסור משום סרך בתה שתהא סבורה שהוא שביעי ותטבול בשביעי ותשמש ואיכא כרת אבל זבה אפילו אם בתה סבורה שהוא שביעי ליכא איסורא דאורייתא אלא משום שמא בעלמא שמא תראה אחר שתטבול ביום שביעי כדר"ש הא ליכא למימר דהא אתקין [ח] רבא למטבל ביממא דממינאה במחוזא משום אבולאי משמע הא לאו אבולאי אסור אע"ג דמומרא דרבי זירא היתה נוהגת בימיו וטובלת בשמיני כדא"ל רב פפא לאביי ורבא מכדי האידנא כולהו ספק זבות שוינהו רבנן [ט] ואביי ורבא בדור אחד היו הילכך אפי' בזמן הזה אסור לטבול בין בא' בין בט' ביום ומיהו אומר ר"ת שאין קפידא רק בתחשוב לביתה שיהיה לילה וא"ל שתצא בלילה מביתה דשוב לא יבוא לידי ספק ליכא למיחש אם מטבול היא ביום סמוך לחשיכה מטבול בתה בעוד היום גדול דמרגשת הבת בכך שמטבול סמוך לחשיכה כאמה אבל במקום שיש לילה מפריצי העיר או מגנבים שרי כדאיתא בשמעתין ורבינו משולם התיר לאשה בעיר שהיה לחוש לגנבים לחוץ בע"ש בז' שלה ולטבול ביום שבת שהוא שמיני מבעוד יום משום גנבים וי"ת אוסר דמרי קולי לא אשכחן דשרי הש"ס הרחקת חפיפה מטבילה וסרך בתה: **אבל** אמרו חכמים אסור לעשות כן שלא תבוא לידי ספק. ל"ל אסור לעשות כן לטבול דאי אתשמיש מהו שלא תבוא לידי ספק הא כבר בתה בשעת תשמיש שמא תראה והוה ליה למימר שלא תבא לידי ולידי ועוד היכי שרו [ג] רבנן לשמש הא ולאי אמרי' לקמן במתני' (דף עב.) הרי זה תרבות רעה גבי שומרת יום כנגד יום שטבלה בשני לראייתה וקאמר מגעה ובעילתה תלויה וכן משמע בשמעתין מדפריך וטבליהו ביממא דז' ומשני משום דר"ש אלמא אטבילה קאמר ר"ש דאסור ומיהו זה יש לדחות דלעולם קאי אתשמיש אבל טבילה שריא לר"ש אלא אח"כ החמירו לאסור בה הטבילה גזרה שמא תשמש אבל קשה דלעיל פ' המפלת (דף כט:) בשמעתין דטועה פריך בכ"ח תשמש ומשני ר"ש היא דאמר אבל אסור לעשות כן אם כן אתשמיש קאי דהא אמר אבל אסור לעשות כן אם לא למיחש לאחר שתטבול בשביעי האידנא מדרבנן בעלמא הוא ולא חיישינן. הא ליתא דהא רבא במחוזא תיקן משום אבולאי למיטבל ביממא דתמניא הא לאו משום אבולאה הוה אסור משום סרך בתה. ובימיו כבר היה תקנת ר' זירא כדא"ל רב פפא לרבא מכדי האידנא כולהו נשי ספק זבות נינהו כו'. ורשב"ם היה מחמיר שלא תטבול עד שתחשך. מיהו שלש אינן חוצצות שתים אינו יודע ור' יוחנן אמר [א]אנו אין לנו אלא אחת [ב]אמר ר' יצחק [ג]דבר תורה רובו המקפיד עליו חוצץ רובו ואינו מקפיד עליו אינו חוצץ [ד]וגזרו על שאינו מקפיד משום רובו המקפיד [ה]וגזרו על מיעוטו המקפיד משום רובו המקפיד ולגזור נמי על מיעוטו שאינו מקפיד משום מיעוטו המקפיד [ו]היא גופה גזרה ואנן ניקום ונגזור גזרה לגזרה אמר רב נדה בזמנה אינה טובלת אלא בלילה ושלא בזמנה טובלת בין ביום בין בלילה רבי יוחנן אמר [ז]בין בזמנה בין שלא בזמנה אינה טובלת אלא בלילה משום סרך בתה ואף רב הדר ביה דאמר רבי חייא בר אשי אמר רב נדה בין בזמנה בין שלא בזמנה אינה טובלת אלא בלילה משום סרך בתה [ח]אתקין רב אידי בנרש למטבל ביומא דתמניא משום אריותא רב אחא בר יעקב בפפוניא [ט]משום גנבי רב יהודה בפומבדיתא [י]משום צנה [יא]רבא במחוזא משום [יב]אבולאי אמר ליה רב פפא [יג]לרבא ולאביי מכדי האידנא כולהו ספק זבות שוינהו רבנן ליטבלינהו ביממא דשביעאה משום דרבי שמעון [יד]דתניא [טו]אחר תטהר אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן [טז]ר' שמעון אומר אחר תטהר אחר מעשה תטהר [יז]אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן [יח]שמא תבא לידי ספק אמר רב הונא אשה חופפת באחד בשבת וטובלת בשלישי בשבת שכן אשה חופפת בערב שבת וטובלת במוצאי שבת אשה חופפת באחד בשבת וטובלת ברביעי בשבת שכן אשה חופפת בערב שבת וטובלת במוצאי יו"ט שחל להיות אחר השבת אשה חופפת באחד בשבת וטובלת בחמישי בשבת שכן אשה חופפת בערב שבת וטובלת במוצאי שני ימים טובים של ראש השנה שחל להיות אחר השבת ורב חסדא אמר כולהו אמרינן שכן לא אמרינן היכא דאפשר אפשר היכא דלא אפשר לא אפשר ורב יימר אמר אפילו שכן נמי אמרינן לבר מאשה חופפת באחד בשבת וטובלת בחמישי בשבת דלמוצאי שני ימים טובים של ראש השנה שלאחר השבת ליתא דאפשר דחופפת בלילה וטובלת בלילה דרש מרימר [כ]הלכתא כרב חסדא וכדמתרץ רב יימר איבעיא להו אשה מהו שתחוף בלילה ותטבול בלילה מר זוטרא אוסר ורב חיננא מסורא שרי א"ל רב אדא [כא] [לרב חיננא מסורא] לאו הכי הוה עובדא בדביתהו דאבא מרי ריש גלותא דאיקוט אזל ר"נ בר יצחק לפיוסה ואמרה ליה מאי איתיה השתא

עין משפט נר מצוה

מו א מיי' פ"ב מהל' מקואות הל' טו סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' קמח סעיף ה [רב אלפס שבועות רלג.]:

מז ב ג ד מיי' שם פ"ח הלכה יב סמג שם טוש"ע י"ד שם סעיף ח:

מח ה מיי' פ"ד מהל' איסורי ביאה הל' ז סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' קלז סעיף ג:

מט ו ז ח ט מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ד [וברב אלפס שם רלב.]

י [מיי' פי"ח שם הל"י וס"ה מהל' ממזרים מסכת ומשב ה"ין]:

נ כ מיי' פ"ב מהלכות מקואות הל' טו סמג שם טוש"ע י"ד סי' קנט סעיף ו:

תוס' הרא"ש

השחי. וכמוסק זיתים לבית הערוה. ובת"כ מיתניא איפכא לכל מראה עיני הכהן פרט לבית הסתרים מכאן אמרו האיש כעודר לבית הסתרים פי' בית הערוה זיתים לבית השחי והאשה כאורגת לבית הסתרים וכמניקה תחת הדד: **רובו ומקפיד עליו חוצץ.** פרש"י דהיינו בשערו אבל בגופו אפילו מיעוט ואינו מקפיד חוצץ. וקשה לפירושו מהא דאמר בהערל מעוברת שנתגיירה בנה אין צריך טבילה. ופריך אי מדר' יצחק אימר דא"ר יצחק רובו כולו מי אמר ולא קאמר אימר דאמר ר' יצחק שערו בשרו מי אמר. אלמא ר' יצחק אכל הגוף קאי. ועוד גבי כגריס תנן שיעור בחציצתן במס' מקואות ומייתי לה בפרק אלו קשרים על המרדעת חוצץ רשב"ג אומר עד כאיסר האיטלקי ובזכחים בשילהי דם חטאת אמרינן רבב על בגדו חוצץ ואם מוכר רבב אינו חוצץ אלמא בגוף הכלי תלוי בשיערא ובקפידא והה"נ באדם. וע"ק דאמאי איצטריך את בשרו את הטפל לבשרו ומאי ניהו שערו תיפוק לי מהלכה כיון דלא נשתנית אלא בשער. אלא דהאי ר' יצחק בחציצת הגוף איירי הלכך איצטריך את בשרו לרבות שערו: **לטבל ביממא דז'.** צ"ל משום סרך בתה שהיא סוברת שאמה טובלת ביום ז' ותעשה גם היא כן ותבא לידי ספק. ואין לומר דלא שייך סרך בתה אלא לדידהו שהיו נוהגין כדין נדה דאורייתא ואיכא למיחש שמא תטבול בתה בשביעי לנדתה ביום וטבילתה זו כמאן דליתא אבל משום סרך בתה שתטבול בשביעי האידנא מדרבנן בעלמא הוא ולא חיישינן. הא ליתא דהא רבא במחוזא תיקן משום אבולאי למיטבל ביממא דתמניא הא לאו משום אבולאה הוה אסור משום סרך בתה. ובימיו כבר היה תקנת ר' זירא כדא"ל רב פפא לרבא מכדי האידנא כולהו נשי ספק זבות נינהו כו'. ורשב"ם היה מחמיר שלא תטבול עד שתחשך. מיהו

תורה אור השלם

ו. וְאִם טְהֹרָה מִזֹּבָהּ וְסָפְרָה לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחַר תִּטְהָר:

ויקרא טו כח

הגהות הב"ח

(א) גמ' ל"ל רב אחא מסורא למר זוטרא (ב) הכי הוה עובדא בדביתהו: (ג) רש"י ד"ה שכן לא וכו' מאתמול כדקאמרת משום: (ג) תוס' ד"ה אבל וכו' היכי שרו רבנן. ר"ב פי' רבנן דפליגי אר' שמעון וע"ל פרק המפלת דף כט ע"ב כתוס' כד"ה ר"ש:

תוס' הרא"ש (המשך)

ר"ת אומר שאין להחמיר כל כך דק שתטבול סמוך לחשיכה ותשוב לביתה משחשיכה אז ליכא למיחש לסרך בתה: **אסור לעשות כן שמא תבא לידי ספק.** פי' אסורה לטבול שמא תשמש ותהיה בספק אבל אין לפרש דקאי אתשמיש אבל הטבילה שריא לר' שמעון אלא דאמוראי בתראי אסרו גם טבילה גזירה שמא תשמש שאסור לר' שמעון והכי משמע בפרק המפלת גבי טוענה דפריך ביום כ"א תשמש ומשני משום דר' שמעון משמע דאתשמיש קאי דהא התם טובלת ביום כ"א משום טבילה בזמנה מצוה. וכן משמע נמי קצת בת"כ דקתני ר' שמעון אומר אחר מעשה תטהר כיון שטבלה טהורה להתעסק בטהרות. אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן משמע דאלהתעסק בטהרות קאי. ואי אפשר לומר כן דע"כ גם הטבילה אוסר ר' שמעון דלא מיסתבר דפליגי רבנן עליה להתיר תשמיש כיון שאם תראה נמצא בועל זבה לטמא. ועוד דתנן במתני' טבלה ביום שלאחריו ושמשה הרי זו תרבות רעה ומגנן ובעילתן תלוין. ומסתמא תרבות רעה דקאמר אסור. ובגמרא נמי א"ר יהודה וכי לית אתם קורין תרבות רעה והלא לא נתכוון זה אלא לבעול שומרת יום כנגד יום משמע דלכ"ע אסור ולא מיסתבר לחלק בין יום שביעי לפי שכבר נסתלקו דמיה. ועוד דאחר מעשה תטהר דקאמר היינו הטבילה ועל המעשה שהזכיר אמר דאסור לעשות כן. ועוד אי אתשמיש קאי מאי קאמר שמא תבא לידי ספק כיון דשמשה כבר באה לידי ספק שמא תראה וה"ל למימר שמא תבא לידי ודאי. ובטועה דהמפלת פריך יום כ"א תשמש דכיון דאיכא ספיקות טובא תהא מותרת אף לשמש. ומשני

מסורת הש"ס

(א) עיין תוס' ד: סוכה ו: יומא עח., (ב) עיין תוס' ד: [שבת יח: ביצה נ. וש"ג], (ג) ל"ל רבה. רש"ל בשם ס"ר, (ד) [ל"ל לתני וכבר כן נכון להיות וכן העתיקו תד"ה משום וכרי"ף ד"ב דשבועות לי: אמר ליה ר"פ לרבה מכדי וכו' ולפי סגי' שלפנינו לאמר לתרוויהו ל"ל אמר לה ר"פ וכו'], (ה) [ל"ל לגבי לה: ו) [לעיל מט: ב.], (ז) [שם], (ח) ל"ל רבה. (ט) ל"ל וכבר ולתני. רש"ל,

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ספגי וחייבי למחר. די לך [ב] אם מטבול למחר: **וידע.** רב נחמן: **מאי קאמרה ליה.** שלא חפפה: **עבדי חסרת.** להביא מים ולחמם: **דודי.** קדרות להחם בהם חמין: **טשטקי.** פלדישטו"ל ליצב עליהן: **ומה על עצמך היאך אשה כו'.** שהרי בקושי תמירו להרחיק חפיפתה מטבילתה כל כך אלא משום דאי חפפה בגיל טבילתה אימור לא חייפא שפיר מתוך שמהומה לביתה: **הא דלא אפשר.** לחוף ביום חופפת ביום: **הא דלא אפשר.** לחוף [ג] כגון מוצאי [ד] יום טוב לא תחוף אלא בגילה: **מתני' לא הפריש.** לא בדקה עצמה להפרישה בטהרה [ה]: **הרי זו בחזקת טהורה.** בימים שביעיים וטהרותיה שנגעה בהן לאחר שטבלה בגיל שמיני טהורות דהשתא הוא דחזקה: **ומטמאה מעת לעת.** אריעא קאי דקתני אחר ימים בדקה ומצאה טמאה מטמאה מעת לעת של ראייה זו: **אפילו בשביעי לנדתה בדקה.** שחרית ומצאה טהורה וכין השמשות לא הפרישה ולסוף ז' עבלה ואחר ימים בדקה ומצאה טמאה הרי זו עד עכשיו בחזקת טהורה. ושלא מחלוקות בדבר לתנא קמא שביעי הוא דמטהרתה בדיקת שחרית אבל שני לא ולר' יהודה אפילו בדיקת שביעי שחרית לא מטהרה עד שתפריש בין השמשות ולרבנן בתרתי אפילו בשני: **גמ' וכו ודאי.** מפרש ואזיל: **אפייה.** קאי: **אפיפה.** בדקה שביעי שחרית ומצאה טמאה וכין השמשות לא הפרישה: **בשלמא בפק וכו לחוי.** דכיון דלא הפרישה בטהרה לא שחרית ולא ערבית איכא לספוקי ברואה ח' וט' וי': **אלא וכו ודאי נמי.** בתמיה. והרי בדקה לאחר הימים ומצאה טהורה ואיכא למימר כיון דמצאה טהורה עד השתא נמי לא חזאי: **באפי נפשה.** ולאו אמתניתין: וכן

תוס' הרא"ש (המשך)

ותמה על עצמך היאך חמץ אסור בהנאה כל ז' כלומר היאך תוכל לאוסרו אלא מותר הוא בהנאה ובתר הכי קאמר והלכתא אשה חופפת ביום פ' בע"ש וטובלת בלילה פ' למוצאי שבת לא קשה הא דאפשר לחוף בליל מוצאי שבת תחוף בלילה ולא תאריך חפיפתה מע"ש. הא דלא אפשר לחוף במוצאי שבת כגון יו"ט שחל להיות במוצאי שבת אז חופפת ביום בע"ש. וכן נוהגות הנשים האידנא ונזהרות בשבת מליתן תבשיל לבנה ומלהתעסק בדבר שיכול לבא לידי חציצה ומחממין קיתון של מים להדיח בית הסתרים ובית הקמטים כב"ה דמתירין להחם חמין לרגליו בי"ט אבל לא כל גופו וגם קושרות שערותיהן יפה שלא יתבלבל. וה"ר משולם התיר בעירו לחוף בע"ש שהיה שביעי שלה ולטבול ביום השבת כי היו יראות מלטבול בלילה. ור"ת כתב דתרי קולי בהדי הדדי לא אשכחן קולא דסרך בתה וקולא דהרחקת חפיפה מטבילה: **נדה שבדקה ביום ז' ומצאה טהורה.** משמע שעמא דבדקה בז' ומצאה טהורה הא לא בדקה הויא בחזקת טומאה ובסיפא קתני בדקה בז' שחרי' ומצאה טמא שעמ' דבדקה ומצאה טמא הא לא בדקה הויא בחזקת טהרה ואיכא למימר דרישא כי לא בדקה בשביעי הויא בחזקת טומאה משום דלאחר ימים מצאה טמא וסיפא כי לא בדקה הויא בחזקת טהרה משום דלאחר ימים בדקה ומצאה טהורה. אבל אי אפשר לומר כן דאם לא בדקה בשביעי דמוקמינן לה בחזקת טהרה (כלאחר ימים בדקה ומצאה טהור אבל אי אפשר לומר כן דאם לא בדקה בשביעי) אע"פ שראתה ודאי בשביעי דמאי שנא כשבדקה בששי ומצאה טמא משום שאנו חוששין לומר שמא ראתה בשמיני ובתשיעי ועשיריי נמי כשבדקה בששי ומצאה טמא יש לנו לחוש שמא ראתה בשביעי שהוא עדיין בימי טומאה וראתה גם בתשיעי ובעשיריי דמה לי חשש ג' ימים מחמת ראיה של שביעי ומה לי חשש ד' ימים מחמת יום ששי. הלכך נראה דה"ת לא בדקה בשביעי ומצאה טמא אלא בששי או בשאר הימים אף בראשון רק שלא הפרישה בטהרה באחד מן הימים וגם בין השמשות לא הפרישה ולאחר ימים בדקה ומצאה טהור הרי זו בחזקת טומאה והאי דינקט בדקה עצמה ביום השביעי ומצאה טמא לאו דוקא אלא ה"ה באחד משאר הימים אלא משום דבעי למיתני ובין השמשות לא הפרישה נקט

נא א ב מי' פ"ב מה' מקוואות הלכה ט; ב סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סימן קצט סעיף ג וסעיף ד [וסעיף ה] [וכרב אלפס בנדות פ"ב דף ולג.]:

נב ג ד מי' פ"ו מהל' מאכלות אסורות הל' כ:

הגהות הב"ח

(א) גמ' תפקי ראייתי למתר: (ב) רש"י ד"ה הא דלא אפשר לחוף ביום כגון מוצאי שבת ויום טוב: (ג) תוס' ד"ה כן וד"ה והלכתא וד"ה הא דלא אפשר הה"מ:

לעזי רש"י

פלדישטו"ל כיסא מתקפל.

תוס' הרא"ש

משום דר' שמעון דאסר אף לטבול בשביעי של זבה ודאי הלכך הכא בטועה לשמש מיהא אסור אבל הטבילה מיהא מותרת אף לר' שמעון לפי שיש בה ספיקות הרבה וגם טבילה בזמנה מצוה. ועוד כיון שעושה טבילות הרבה עד ל"ח ואינה משמשת אין לחוש שמא תשמש לאחר טבילה זו:

אשה לא תחוף בע"ש ותטבול למוצאי שבת ותמה על עצמך היאך אשה חופפת ביום וטובלת בלילה. פרש"י בקושי התירו להרחיק חפיפתה מטבילתה אלא משום דהכי עדיף לחוף ביום דאי חייפא בלילה מתוך שמהומה לביתה לא בדקה שפיר. וגם פ' הא דאפשר לחוף ביום כגון בימי חול חופפת היכא דלא אפשר לחוף אלא בלילה כגון שחל טבילתה במוצאי שבת שאם תחוף בערב שחל לא תהיה חפיפתה סמוך לטבילתה הילכך חופפת בליל טבילתה במוצאי שבת. ולפיכך פ' אף אם חל י"ט במוצאי שבת נראה שלא להתיר לחוף (אלא בלילה כגון שחל טבילתה במוצאי שבת) בע"ש ולטבול במוצאי שבת שהרי פי' דבקושי התירו לחוף ביום ולטבול בלילה אלא דעדיף טפי משום שמהומה לביתה אבל להרחיק כולי האי מע"ש למו"ש אסור אף אם חל יו"ט במוצאי שבת ומוטב שתדחה טבילתה. ובשאלתות דרב אחאי בפרשה אחרי מות פירש הא דאפשר לחוף בלילה כגון בימות החול לא תחוף אלא בלילה היכא דלא אפשר לה לחוף בלילה כגון שחל ליל טבילתה בשבת או ביו"ט אז חופפת ביום ואפילו אם היה י"ט חמישי וששי וחל ליל טבילתה בשבת חופפת ביום רביעי ולא תתבטל בעונתה. וסוגיא דתלמודא לא משמע כפי' דקא מיבעיא ליה נדה מהו שתחוף בלילה ותטבול בלילה אלמא משמע דיותר טוב הוא לחוף ביום דחיישינן דלא תחוף בשוב בלילה מתוך שמהומה לביתה (ותטבול בלילה אלמא משמע). ומיהו גם לפירוש השאלתות מנהג יפה הוא לנשים שלנו שמתחילות לחוף מבעוד יום ועוסקות בחפיפה עד שתחשך ואז טובלות. ועוד מחמירות על עצמן אע"פ שחפפו נושאות עמהן מסרק וסורקות עצמן בבית הטבילה. ור"ת פי' דאפשר ולא אפשר לא בא להורות כלל על דין חפיפה אם הוא ביום או בלילה אלא קאי אהא דקאמר אשה לא תחוף בע"ש ותמה על עצמך כו'. היאך תוכל לומר חופפת ביום בע"ש ותטבול בלילה למוצאי שבת והא בעינן סמוך לחפיפה טבילה דלמא לא תחוף אלא בליל מוצאי שבת. ודוגמתו איכא בפ' כל שעה ר' יוסי הגלילי אומר

כך אמרו משמיה דרבי יוחנן אשה לא תחוף בערב שבת ותטבול למוצאי שבת ותמה על עצמך היאך אשה חופפת ביום וטובלת בלילה. שהרי בקושי התירו לה להרחיק חפיפתה כל כך אלא משום דאי חופפת בגיל טבילתה אימור לא חייפא שפיר מתוך שמהומה לביתה: **הא דלא אפשר.** לחוף ביום חופפת ביום: **הא דלא אפשר.** לחוף [ג] כגון מוצאי [ד] יום טוב לא תחוף אלא בגילה: **מתני' לא הפריש.** לא בדקה עצמה להפרישה בטהרה [ה]: **הרי זו בחזקת טהורה.** בימים שביעיים וטהרותיה שנגעה בהן לאחר שטבלה בגיל שמיני טהורות דהשתא הוא דחזקה: **ומטמאה מעת לעת.** אריעא קאי דקתני אחר ימים בדקה ומצאה טמאה מטמאה מעת לעת של ראייה זו: **אפילו בשביעי לנדתה בדקה.** שחרית ומצאה טהורה וכין השמשות לא הפרישה ולסוף ז' עבלה ואחר ימים בדקה ומצאה טמאה הרי זו עד עכשיו בחזקת טהורה. ושלא מחלוקות בדבר לתנא קמא שביעי הוא דמטהרתה בדיקת שחרית אבל שני לא ולר' יהודה אפילו בדיקת שביעי שחרית לא מטהרה עד שתפריש בין השמשות ולרבנן בתרתי אפילו בשני: **גמ' וכו ודאי.** מפרש ואזיל: **אפייה.** קאי: **אפיפה.** בדקה שביעי שחרית ומצאה טמאה וכין השמשות לא הפרישה: **בשלמא בפק וכו לחוי.** דכיון דלא הפרישה בטהרה לא שחרית ולא ערבית איכא לספוקי ברואה ח' וט' וי': **אלא וכו ודאי נמי.** בתמיה. והרי בדקה לאחר הימים ומצאה טהורה ואיכא למימר כיון דמצאה טהורה עד השתא נמי לא חזאי: **באפי נפשה.** ולאו אמתניתין: וכן

אמר זבה ודאי ולוי אמר זבה ספק בחזקת טהורה קתני אלא אסיפא בשלמא ספק זבה אמרינן אלא זבה ודאי נמי הרי בדקה ומצאה טהורה אלא כי איתמר דרב ולוי שמעתא באפי נפשה איתמר נדה שבדקה עצמה ביום השביעי שחרית ומצאה טמאה ובין השמשות לא הפרישה ולאחר ימים בדקה ומצאה טמאה רב אמר זבה ודאי ולוי אמר זבה ספק רב אמר זבה ודאי כיון דמעיקרא נמצאת טמאה ועכשיו נמצאת טמאה טמאה ודאי ולוי אמר ספק זבה אימר פסקה ביני וביני וכן

תוס' הרא"ש (המשך)

נמי בשביעי שחרית: **וחב"א אף בשני לנדתה בדקה ומצאה טהור.** וכדפרש"י דג' מחלוקות בדבר ת"ק סבר דוקא בשביעי ור' יהודה דוקא בין השמשות וחכמים אומרים אף בשני ולפירושו איכא עדיין תנא רביעי דבגמרא קאמר אפילו בראשון הלכך נראה דליכא אלא תרי תנאי וחכמים מפרשי מילי דת"ק משום דר' יהודה בעי הפרשה מן המנחה ולמעלה ולא סגי בהפרשה דשביעי שחרית ואתו רבנן לפרושי דאפילו בשפרשה בשני סגיא וה"ה בהפרשה בראשון אלא שאין דרך אשה לבדוק ביום ראשון אחרי שכבר בדקה פעם אחת ומצאה טמאה א"כ נשנית לפי הטעות שטעה ר' שלא שאל בראשון: **רב אמר זבה ודאי.**

אמרו

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות